Oneness: The Destination You Never Left

JEDNOTA

cieľ, ktorý si nikdy neopustil

JOHN GREVEN

preložila Daniela Vávrová

JEDNOTA

cieľ, ktorý si nikdy neopustil

JOHN GREVEN

preložila Daniela Vávrová

John Greven

JEDNOTA – cieľ, ktorý si nikdy neopustil

Z anglického originálu Oneness: The Destination You Never Left
Original English edition copyright © John Greven, 2005
Originally published by Non-Duality Press, United Kingdom and New Harbinger Publications, USA

Preklad, grafická úprava a slovenské vydanie: Daniela Vávrová
Prvé elektronické vydanie v slovenskom jazyku, 2026
ISBN 978-80-570-8895-0
Slovak translation copyright © Daniela Vávrová, 2026

Preklad bol vytvorený so súhlasom autora pre voľné a nekomerčné šírenie. Knihu môžete sťahovať, zdieľať či z nej citovať, pokiaľ do textu nezasahujete a nevyužívate ho na komerčné účely.

Knihu v elektronickej podobe
a ďalšie texty o nedualite nájdete na:

www.vsetkojedno.sk

Obsah

	Predslov	6
	Úvod do nikde	7
1	Kto si myslíš, že si?	11
2	Čo si o sebe myslíš, je klam!	19
3	Rozplietanie ilúzií	23
4	Nie som	27
5	Kto som?	32
6	To skutočné	36
7	Prítomnosť/Vedomie	40
8	Minulosť, súčasnosť a budúcnosť	45
9	Čo sa stane so „mnou“?	48
10	Jednota	50
11	Robím pokrok?	54
12	Aký je zmysel života?	60
13	Prečo?	65
14	Pôvod „Ja som“	69
15	Koniec utrpenia	71

Poďakovanie

Cindy, ďakujem, že si so mnou znášala mentálne a emocionálne utrpenie spojené s hľadaním a bola si mi tou najväčšou oporou v najťažších chvíľach.

Brian, ďakujem za množstvo času a energie, ktorými si prispel ku vzniku tejto knihy.

Charlie, ďakujem za správnu iskru na tých správnych miestach.

Ďakujem tiež všetkým, ktorí ku knihe prispeli tým, že sa podelili o svoje pochybnosti, poukázali na to, čo nebolo jasné, a ponúkli opravy.

Si to, čo hľadáš.
Niet čo dosiahnuť.

Čo je zrejmé, no možno prehliadnuté,
je oveľa viac, než máš – alebo si dokážeš predstaviť.

Posolstvo je prosté.

A tak, hoci len na chvíľu, odlož svoje očakávania
ohľadom osvietenia či sebarealizácie.

Čo je skutočné, to sa nemení.
Čo sa mení, je len podoba.

Predslov

Táto kniha je prekrásna. Je veľmi jednoduchá, priama a k veci. Bude prínosom pre mnohých ľudí.

Som veľmi rád, že posolstvo, ktorého nositeľom bol Nisargadatta Maharaj, sa odovzdáva ďalej. Táto línia ovplyvňuje mnohých a posolstvo sa naďalej šíri po celom svete.

Je zrejmé, že autor sám preskúmal to, na čo v tejto knihe ukazuje. Základným, jasným videním rozohnal mraky konceptuálnych presvedčení. Táto kniha je sama osebe dôkazom, že vie, o čom hovorí.

Kniha berie hľadajúceho, uviaznutého v nepokoji mysle, priamo do bezprostrednosti Prirodzeného stavu.

Nepodceň samozrejmosť a jednoduchosť obsiahnutú v tejto knihe a hľadanie skončilo!

Sailor Bob Adamson
Melbourne, 2005

Úvod do nikde

„Ahoj, temnota, stará priateľka,
opäť som prišiel na kus reči,
kvôli jednej vidine, čo zľahka sa vkradla
a nechala semená, kým som spal.
A táto vidina, zasiata v mojej mysli,
stále pretrváva
v zvuku ticha.“

The Sound of Silence, Paul Simon, 1964

Slovo „nowhere“ (nikde) je úplné také, aké je. Nie je potrebné nič pridať ani ubrať, aby bolo tým, čím je. Jednoducho slovo. Možno máš v mysli predstavu, čo to slovo znamená alebo čo to je. Je tu však niečo, čo môže myseľ pri čítaní tohto slova prehliadnuť. Stačí si všimnúť isté miesto – a zrazu sa obraz zmení… z „no where“ sa stane „now here“ (teraz tu). Rovnaké písmená v tom istom poradí a len čo zbadáš to miesto, význam sa mení.

Obyčajné a zrejmé býva často prehliadané alebo to myseľ berie ako samozrejmosť. Pozeráš sa na stránku a vidíš slová, nie však priestor medzi nimi. Sleduješ film či televízny program a nevnímaš, že obrazy sú tvorené premenami svetla. V duchu sa sám so sebou rozprávaš a predpokladáš, že niekto počúva. Myseľ je naučená zameriavať sa na obsah. Ako čítaš tento odsek, myseľ triedi, označuje a vyraďuje, čo nepovažuje za hodnotné. Možno v týchto slovách niečo hľadá. Možno má nejaké očakávanie, čo sa hádam naplní. Ak by však v tomto odseku niekto na niečo poukázal, možno by si uvidel čosi, čo tu celý čas bolo, len ostalo prehliadnuté. Možno máme odpoveď celý čas priamo pred očami.

Táto kniha poukazuje na niečo, čo možno myseľ prehliadla. Nepoukazuje sa tu na nič nové, na nič, čo môžeš dosiahnuť, ani na nič, čo by ťa mohlo obohatiť. Nepoukazuje sa na tvoje dobré skutky, aby sa zdôraznilo, aký skvelý človek musíš byť. Ide tu o niečo také obyčajné, také zjavné, že keď to následne uvidíš, budeš žasnúť, ako ti

to mohlo uniknúť. Ako je možné, že myseľ brala niečo tak zjavné ako samozrejmosť? Ako mohla myseľ s takou ľahkosťou vyhodiť drahokam a uprednostniť jeho odlesky?

Možno hľadáš sebarealizáciu, osvietenie, Budhovu myseľ, Boha alebo máš nejaký iný, podobný cieľ. Možno hľadáš mnoho rokov alebo s hľadaním len začínaš. Je celkom jedno, či si na ceste už nejakú chvíľu alebo práve robíš prvý krok. Táto kniha ťa pozýva nazrieť do priestoru, ktorý bol prehliadaný, uvidieť, čo je zjavné a skoncovať s hľadaním… hneď teraz.

Ak si na ceste už nejakú chvíľu, možno veríš, že viac praxe, meditovania, vizualizácie, sebazdokonaľovania či štúdia ti pomôže vystúpať na vrchol hory. No cesty, prax ani cvičenie na vrchol hory nevedú. Dá sa vidieť, že hora a cesty, čo ju križujú, vedú len samy k sebe. Cestou sa môžeš ubezpečovať, že duchovne rastieš, rozvíjaš pokoj, šťastie, lásku či iné cenné vlastnosti. Je to však naozaj pravdivý obraz tvojej skúsenosti? Si k sebarealizácii bližšie než v deň, keď si s hľadaním začal? Faktom je, že ak hľadanie stále pokračuje, odpoveď je nie – nie si bližšie. Netreba sa však znepokojovať, pretože nič nie je stratené – tak ako nič nebude získané.

Táto kniha ti nebude nápomocná na žiadnej ceste. Je o zaznamenaní onoho miesta v slove „nowhere“ (nikde) a uvidení, že v skutočnosti je to „now here“ (teraz tu). Táto kniha nadobro odstráni z cesty pútnika. Koniec hry.

Nenájdeš tu žiadnu cestu, žiadne cvičenie, žiadneho učiteľa, žiadneho gurua, žiadnu mantru, nič! Nejde o sebazdokonaľovanie, duchovný rast ani žiadne čáry-máry. Rôznym typom zdokonaľovania sa venuje množstvo iných zdrojov a život ani nie je dosť dlhý na to, aby sa všetky dali dopodrobna preskúmať. Možno cesta, ktorú si zvolil, vyhovuje tvojej povahe, a ja tieto prístupy v nijakom ohľade nezľahčujem, no nie o tom tu hovoríme. Tu ide o absolútne radikálne odhalenie. Rozpoznanie toho, kto si, kto si vždy bol a kto vždy budeš. To, čo si, nie je skryté. Nie je to na nejakej inej úrovni vedomia.

Je to „nowhere“ – nikde a zároveň tu a teraz!

1

Kto si myslíš, že si?

Objavovanie toho, kto si, je najrozumnejšie začať preskúmaním *predpokladov* o tom, za koho sa pokladáš – ako tieto predstavy vznikli a či sú alebo nie sú pravdivé. Bude to nielen ľahké a bezbolestné, je možné, že si to tvoja myseľ dokonca aj užije. Nedáva zmysel, že sebarealizáciu si treba odpracovať, že pre spoznanie toho, kto a čo si, je potrebné určité IQ, alebo že objavenie seba samého je vyhradené pre tých, ktorí sedia v jaskyni či zasvätia hľadaniu celý život. Istotne sa toho dá mnoho naučiť, no pre to, o čom tu hovoríme, stačí základné porozumenie – na prekonanie istých očakávaní a predpokladov mysle viac netreba.

Telo, ktoré nazývaš svojím, sa z hľadiska prežitia narodilo celkom závislé. Okamžite tu boli potreby, ktoré bolo treba uspokojiť. Existovala však vtedy osoba, za ktorú sa dnes pokladáš? Pri zrode toho, o čom si myslíš, že si, tu bolo len telo s potrebami, mozog so základným inštinktom prežitia a niečo prítomné a vedomé. Neboli predstavy o tom, čo sa deje alebo čo by sa malo diať, a veci sa diali a vyvíjali aj bez tvojho pričinenia. Hlad, plač či spánok – nikto o nich nerozhodoval, všetko sa spontánne vynáralo podľa potrieb tela.

Vzápätí začal mozog prostredníctvom zmyslov hromadiť informácie a skúsenosti. Samozrejme, bolo tam základné naprogramovanie, aby si sa stal človekom – podobne ako má strom program stať sa stromom. A tak človek rástol ako ostatní ľudia, práve tak ako strom rastie ako iné stromy. Nikdy si sa nerozhodoval, že budeš rásť – rast sa jednoducho dial podľa predlohy, ktorá sa od prvopočiatku priebežne menila a vyvíjala.

Keď sleduješ bábätko, ako skúša nové jedlá, vidíš reakciu – buď mu niečo chutí alebo nechutí. Ide o subjektívnu skúsenosť toho, ako mozog/myseľ interpretuje chuť. A opäť – to, či mu niečo chutí alebo nechutí, sa nedeje na základe rozhodnutia, nie je tam ohľadom toho ani žiadne očakávanie. Jednoducho sa prejaví výsledok interpretácie chuti. Neboli žiadne poznatky, na ktorých by sa táto sympatia či nesympatia mohla zakladať – nevedel si, že je to špenát a že je zelený!

Bola to jednoducho reakcia a mozog si túto informáciu uložil pre budúcu potrebu.

Ak išlo o reakciu nechutí, mozog/myseľ sa dnes možno vyhýba špenátu či zeleným jedlám. Tak či tak, svet je subjektívne definovaný v mysli. Preferencie sa odhaľujú, začínajú sa objavovať výbery. Je jasné, že tieto preferencie či výbery sú založené na informáciách nahromadených zmyslami tela, na interpretáciách mozgu a na myšlienkach, ktoré sa o týchto skúsenostiach začínajú vynárať. Nedá sa povedať, že je nejaký správny alebo nesprávny spôsob, ako sa to má diať – pre každý organizmus to prebieha podľa naprogramovania (DNA) a prostredia, ktoré viedli k samotnej existencii toho konkrétneho tela/mysle.

Postupne, ako myseľ veci interpretuje alebo pomenúva, prestávajú byť tým, čím sú, a stávajú sa tým, čo sa o nich myslí. Špenát sa takto stáva niečím dobrým alebo zlým – *bez toho, aby tu bol niekto, komu chutí alebo nechutí.*

Niekedy počas obdobia vzdoru, okolo dvoch rokov, začali tieto preferencie nadobúdať nový referenčný bod – bod, ktorý dovtedy neexistoval. Myseľ/mozog ďalej plnil svoju funkciu a na základe nahromadených poznatkov začal formovať predstavu o tom, kto si. V mozgu/mysli sa začala vynárať predstava, že zážitky sa dejú tebe. Vynorila sa myšlienka, že to ty ochutnávaš jedlo, že to tebe rozličné jedlá chutia alebo nechutia.

Bez akéhokoľvek rozhodovania sa objavil dojem, že tým referenčným bodom v mysli – si ty. V tomto bode išlo možno len o myšlienku, že si týmto telom, no v mozgu/mysli sa už formuje predstava *teba* ako osoby. Kde predtým bolo len chutí alebo nechutí, tam je teraz domnelé *ty,* ktorému chutí alebo nechutí. Predtým sa výbery vynárali spontánne, no teraz *sa zdá,* že na základe chutí či nechutí sa rozhoduješ *ty*. Predtým sa prejavil hlad – teraz to vyzerá, že hladný si *ty*. Deje sa však naozaj toto? *Má referenčný bod „ty" opodstatnenie?* Bezpochyby sa to tak javí, podľa akej mierky sa však táto skutočnosť posudzuje? Neoveruje náhodou platnosť predstavy o osobe tá istá myseľ, ktorá ju predpokladá? Uvažuj o tom – myseľ pojala myšlienku „ja som" a tá istá myseľ potom potvrdzuje, že táto myšlienka je niečo skutočné. No bez tejto myšlienky – bol by si?

Opäť, aj keď si sa pre to nerozhodol, rast prirodzene pokračoval. Ten istý mechanizmus, vďaka ktorému ti špenát chutil alebo nechutil, sa začal uplatňovať na okolitý svet aj na teba samého. Predstava o tom, kto si, sa formuje po celý život. Vyzerá to, že je tu svet, v ktorom sa ty, oddelená bytosť, pohybuješ a existuješ. Robíš, čo môžeš, aby si prežil a prosperoval, získal, čo sa ti páči, a vyhol sa tomu, čo sa ti nepáči – a to všetko na základe subjektívnej skúsenosti. V tomto svete sú ďalší, ktorí zdanlivo robia presne to isté. Zhodneš sa s nimi na tom, čo je správne a čo nesprávne, čo je vítané a čo nie, alebo s nimi nesúhlasíš. No na akom základe? Na základe myšlienok.

Skutočnosť akoby sa presunula do myšlienkovej sféry, *skutočnosť je poznávaná cez to, čo si o nej myslíme – a nie cez to, čo je.*

Hovorí sa, že myseľ je dobrý sluha, ale zlý pán. V tomto bode sa myseľ zdanlivo stala pánom. Má o svete základnú predstavu, vie, čo sa jej páči a čo nepáči. Plne sa venuje úlohe stať sa niečím viac, získať viac a vyhýba sa tomu, čo sa jej nepozdáva. Sama seba nazýva „ja", psychológia tomu hovorí ego.

Ako osoba sformovaná v mysli môžeš mať vysokú motiváciu v živote uspieť a možno máš v povahe brať veci tak, ako prichádzajú. V každom prípade sú tu túžby, nádeje a potreby, ktoré treba naplniť – pre túto domnelú osobu, ňou samou. Niekedy idú veci podľa teba, niekedy nie. Keď idú podľa očakávania alebo želania, prežívaš šťastie a máš pocit kontroly; keď idú proti tomu, v čo veríš alebo čo si želáš, prichádza utrpenie a bolesť.

Môžeš takto fungovať ďalej a dúfať v uspokojivú budúcnosť alebo sa môžeš proste vzdať – podľa toho, čo sa práve prihodilo a čo si o tom myslíš. Domnievaš sa, že ak si niečo doplníš v podobe peňazí, vzdelania, vzťahov alebo zdravia, všetko bude lepšie. A tak prizývaš myslenie, uvažovanie a predstavivosť, aby vyriešili, čo *pokladáš* za problematické. Preberáš medzi vecami, čo sa ti páčia a nepáčia, aby sa život osoby zlepšil. Ide však o to isté myslenie, ktoré na začiatku prekrútilo to, *čo je,* na dobré a zlé, a začalo vytvárať myšlienkovú realitu, v ktorej teraz zdanlivo pobývaš.

To, čo je, sa zdanlivo stalo tým, čo si o tom myslíš. *To, čo si, sa zdanlivo stalo tým, za čo sa pokladáš.* Nie sú to však len nepreskúmané domnienky?

Život plynie ďalej so svojimi zdanlivo lepšími a horšími chvíľami. Jeden deň si na vrchole sveta s pocitom, že máš nad svojím životom plnú kontrolu – či už ho dobýjaš, alebo pred ním utekáš. Hneď na druhý deň, alebo možno v priebehu sekundy, sa všetko zmení – zrazu sa cítiš bezmocne a všetko sa rozpadáva. Myseľ prichádza na pomoc s rovnakým odporúčaním ako vždy – na dosiahnutie spokojnosti údajne potrebuješ niečoho viac alebo menej. „Keby..., bol by som šťastný."

Zjavne ide o nepretržitý kolobeh, ktorý neustáva, pretože *sa zdá,* že takto to vo svete proste chodí a nikto sa nad tým bežne hlbšie nezamýšľa. Myseľ sa dopočuje o niečom lákavom – či už je to človek, miesto alebo vec – a ty to musíš mať alebo zažiť. Keď to získaš, na chvíľu zavládne pokoj, no onedlho sa vynorí niečo iné, čo hádam urobí život lepším alebo úplnejším. To sa potom stáva ďalšou utkvelou predstavou či cieľom, ktorý má vyplniť pocit prázdna. Môže to byť nové auto, nová práca, nový vzťah alebo duchovné prebudenie. Myseľ však nikdy nie je spokojná, jej snaha dostať život pod kontrolu a získať šťastie je márna. Dokonca aj keď sa zdá, že uspela, stačí malá zmena a všetko sa rozpadá.

A ak myseľ vyhodnotí nejakú skúsenosť ako naozaj zlú, človek môže byť zdrvený a na zvyšok života vtiahnutý do intenzívnej bolesti a utrpenia – keďže zo zovretia myšlienok sa zdanlivo nedokáže vymaniť.

Vo fyzickom, emocionálnom a mentálnom svete je však jedno isté – veci sa nielenže zmenia, menia sa v každej jednej chvíli. Vidíš ten problém? Zatiaľ čo sa myseľ snaží o stabilitu a chce nadobudnúť niečo trvalé, ona sama je ako dom postavený na tekutom piesku. Myseľ sama sa neustále mení. Niekedy dôjde k zmene aj tých najhlbšie zakorenených presvedčení. Na označenie takéhoto radikálneho posunu v ľudskom myslení vznikol termín – zmena paradigmy.

Pamätaj – čo je skutočné, to sa nemení. Čo sa mení, je len podoba.

Podľa výkladového slovníka zmena paradigmy znamená *zásadný posun v prístupe alebo v predpokladoch*. Je zaujímavé, že slovník hovorí o predpokladoch, a nie o faktoch. Žijeme svoje životy s vierou, že nám myseľ hovorí, ako sa veci majú. Predkladá nám však fakty alebo len domnienky založené na dlhé roky zbieraných dátach a na svojom vlastnom videní sveta?

Ako život plynie, myseľ ďalej nahliada na veci podobne ako na špenát – niektoré sú jej po chuti, iné nie. A niektoré z nich sú o tebe. Čo sa jej na tebe nevidí, sa stáva základom vnútorného nepokoja.

Nie som dosť dobrý, nie som dosť múdra, nie som dosť vysoký, nie som dosť chudá. Alebo sa môže dostaviť pocit veľkého sebavedomia a ty sa cítiš pánom svojho života – úspešný, šťastný, pozitívne mysliaci a na vrchole sveta. Všetky tieto skúsenosti sú však pominuteľné a bez varovania podliehajú zmenám. Nie sú skutočné, pretože sa môžu zmeniť – a aj sa zmenia. Všetky tieto myšlienky znamenajú utrpenie, všetky sú výlučne v mysli a všetko sú to klamy založené na chybnej identifikácii či domnienke, ktorá sa sformovala okolo dvoch rokov života.

Myseľ však nespochybňujeme a pokračujeme v rovnakých vzorcoch ako doteraz. Osoba, ktorá bola mysľou označená ako „ja“, sa stále nanovo definuje: „Ja som toto, ja som tamto a stávam sa…“
Myseľ sa vždy snaží alebo túži byť niečím, čo vyzerá lepšie než to, čo práve je.

Keď si to zhrnieme – v mysli existuje osoba alebo referenčný bod „ja“, ktorý tu pri narodení nebol. Veci nie sú vnímané také, aké sú, ale tak, ako o nich uvažuje myseľ. Utrpenie existuje, pretože osoba je v rozpore s tým, čo je, a cíti sa oddelená. A keďže čítaš túto knihu, zdá sa, že táto osoba hľadá pravdu či sebarealizáciu – má to byť ďalšia vec, ktorú pre seba získa?

2

Čo si o sebe myslíš, je klam!

Nechcem budiť dojem, že sa nejako vyznám v učení Tao, no rád by som si ho na chvíľu požičal, aby som poukázal na jednu vec.

Čo je Tao? V diele *Tao Te ťing* od Lao-c' sa Tao ukazuje ako zdroj, z ktorého vyviera všetko prejavené, nestvorený tvorca všetkého, čo jestvuje, a záruka stability a poriadku. *Tao, ktoré je poznateľné, nie je pravé Tao.*

Tao, ako je opísané vyššie, je to, čo naozaj si. Odkaz znie, že ak je niečo poznané, nie je to ono.

Začne to dávať zmysel, hneď ako porozumieš celkom jednoduchému konceptu. *Čo si, nie je vec ani objekt, čo myseľ dokáže uchopiť.* Toto je podstatná skutočnosť, a vyjasní sa spolu s tým, ako bude zrieť porozumenie tomu, na čo sa tu ukazuje.

Pri opise toho, čo považuješ za svoju pravú podstatu, sa ti možno hodia termíny ako duša alebo duch. Voľne ich používame, hovoríme, že *to* máme, a to bez toho, aby sme vedeli, čo *to* je. A možno je tu dôvod, prečo *to* myseľ nevie. Možno ide práve o to Tao, ktoré *sa nedá* poznať. Alebo je to proste preto, že myseľ nemá schopnosť spoznať svoj zdroj. Ak je to tak, potom možno tiež platí, že pri rozpoznávaní tvojej pravej podstaty ti myseľ jednoducho nepomôže.

Myseľ si medzičasom robí svoje. Ujala sa úlohy odpovedať na otázky, ktoré sú jej kladené, no vychádza pritom výlučne z vlastnej interpretácie seba samej a zo svojho spôsobu vnímania skutočnosti. A tak ti myseľ hovorí, že si človek, muž alebo žena, zdravý alebo chorý, dobrý alebo zlý, šťastný alebo nešťastný, že máš potreby a túžby – a takto si ide ďalej bez kontroly a často nepozorovane. Vzniklo celé odvetvie postavené na pozitívnom myslení ako metóde, ktorá má vylepšovať tento *tvoj obraz,* pričom živí predstavu, že si tým, čo si myslíš. Hoci pre osobu alebo ego môže tento prístup čiastočne fungovať, všetky otázky, odpovede, problémy a riešenia mysle majú jedno spoločné: týkajú sa výlučne objektov, či už ide o myšlienky alebo veci. Objekty sú všetko, čo myseľ pozná a kedy poznať bude.

No pripomeňme si ten jednoduchý koncept:
Čo si, nie je vec ani objekt, čo myseľ dokáže uchopiť.

Pri bližšom pohľade na počínanie mysle vidíme, že aby ťa opísala, vyberá medzi protikladmi a takto definuje doslova všetko ostatné. No ak povedzme veríš, že si nejaký večný duch, hodí sa niektorá z definícií mysle na opis tejto entity? Ide o fyzické telo? Voľajaký objekt? Núka sa tu tiež otázka: myslíš si, že máš dušu, ducha, vyššie ja alebo pravú podstatu? Ak áno, potom sa pýtam: kto si podľa teba „ty", ktorý *to* máš a prečo *to* proste nie si? Prečo by to malo byť niečo, čo „ty" máš, a nie niečo, čo „ty" si? Prečo sa vlastne pokladáš za osobu s týmito duchovnými, mentálnymi a fyzickými vlastnosťami? Lebo to hovorí myseľ? Preskúmal si naozaj niekedy jej tvrdenia, presvedčenia a domnienky? Je možné ich overiť? Neurobila myseľ chybu v identite? Nie si náhodou niečo mimo obmedzenej mysle? Nie si ten zdroj, ktorý – ako taký – nemôže byť svojím vlastným prejavom poznaný?

Veríme, že sme osobou s týmito vlastnosťami, problémami a utrpením, lebo ako ego veríme tomu, čo nám myseľ navráva. Myseľ drží sofistikovanú sieť myšlienok o mne, naviazaných okolo myšlienky „ja". No ako každá pavučina, aj tento koncept je samá diera a pri bližšom skúmaní je priehľadný. Ak si nejaká večná bytosť, potom samotný základ, na ktorom je osoba postavená – a sieť, ktorá to celé

drží pokope – je len klam. Idea, že si sa narodil, že zomrieš a *všetko* ostatné medzi tým – je klam!

O egu sa dá napísať – a aj bolo napísaných – mnoho kníh, no priamou cestou k sebarealizácii je jednoducho ho pustiť. Ako sa však môže ego zbaviť ega? Nedokáže to. Neznamená to však, že pustiť ego je nemožné – len ty, ako ego, to proste nedokážeš. Ak ide o klam alebo chybu v identite, to skutočné je stále prítomné. Priama cesta je rozpoznať to skutočné a pritom to neskutočné – ten klam – bez úsilia odpadá ako falošný stred v mysli. Pavučina stráca svoju lepkavosť, osoba padá voľná a prázdna, sieť usychá na viniči pravdy. Preskúmať tvrdenia mysle – to je vlastne všetko, čo treba urobiť.

A teraz preskúmajme niektoré koncepty a predstavy – nepravdy o tom, kto si. Pri ich skúmaní budeš vidieť, ako spontánne odpadávajú. Pre odhalenie svojej pravej podstaty si neurobil nič a nič ani urobiť nemôžeš. Pamätaj – čo si, nie je skryté, len mysľou prehliadané. Keď myseľ nevie pravdivosť nejakej predstavy overiť, jednoducho ju pustí. Len čo uvidíš myšlienky a koncepty ako mylné, ich zdanlivá sila – tá lepkavosť – sa začne bez úsilia vytrácať. Odpadávaním mylných predstáv sa najvyšší subjekt stáva zdanlivo zjavnejším, hoci jasný a žiariaci je stále. Spomeň si – *čo si, nie je vec ani objekt, čo myseľ dokáže uchopiť.* V mysli sa však javí, že je tu nejaké „ty“ – a pokiaľ je ten výrok pravdivý, toto je problém.

3

Rozplietanie ilúzií

Ak myseľ podľahla mylným predstavám o tom, kto si, a v týchto domnienkach bol prežitý celý doterajší život – čo sa s tým dá urobiť? Dalo by sa čakať, že napraviť takúto chybu môže trvať celé roky. Našťastie to tak nie je – a náprava sa udeje sama vďaka jednoduchému skúmaniu. Hoci život plynul v ilúzii, neznamená to, že pravda nie je okamžite dostupná.

Sú tu tri otázky. Odpoveď na každú z nich musíš poznať s absolútnou istotou. Môžu ti pripadať jednoduché a možno na ne odpovieš veľmi rýchlo – odkiaľ sa ale tvoje odpovede vlastne berú?

Ide naozaj len o jednoduché otázky alebo sa priamo dotýkajú základných presvedčení? Skúmal si niekedy úprimne, ako k svojim odpovediam vlastne pristupuješ a prečo? Sú tvoje odpovede založené na viere, presvedčení, intelekte – alebo na *absolútnej neotrasiteľnej istote?* Otázky je potrebné zodpovedať na základe vlastného skúmania. Odpovedz na ne úprimne, raz a navždy, nech nezostane tieň pochybností a takto začni s rozplietaním mylných predstáv či neprávd, o ktoré sa tvoja myseľ opiera.

1. Si telo?
2. Si myšlienky?
3. Si v tele?

Aj keď už zrejme čítaš tento odsek, vyhraď si čas na preskúmanie a definitívne zodpovedanie týchto otázok. Kým sú pochybnosti, skúmaj ďalej. *Spoznanie* odpovede – namiesto viery či konceptov – je jedna z najsilnejších vecí pre odhalenie toho, kto skutočne si.

Si tvoje telo? Ak si uviazol v predstave, že si telom, pozrime sa na pár vecí. Ak by si nemal chodidlá, stále by si bol? Predpokladám, že vravíš áno – tým pádom je jasné, že nie si chodidlami a nie si ani v nich. A čo celé nohy? Ak by si nemal tie, stále by si bol? Zrejme už vidíš, ako to funguje, tak pokračuj ďalej s ostatnými časťami tela a otázkou, či by si stále bol…

A sme pri hlave. To je trochu ťažšie, však? K tomu sa vrátime. V tomto bode by si však mal vidieť, že nie si žiadnou inou časťou tela a nie si ani v nej. Uisti sa, že tvoja odpoveď nie je čisto intelektuálna, že ide o ozajstné, hlboké vnútorné porozumenie – nie som telo a nie som v tele. Toto porozumenie prichádza z úprimného nazerania a spytovania a malo by byť také skutočné, že ak by telo malo v tejto chvíli zomrieť, vieš, že tá smrť by sa ťa nedotkla. *Nie som tento objekt.*

Si tvoje myšlienky? Zdá sa samozrejmé, že myšlienka o niečom nikdy nie je tou naozajstnou vecou – pozrel si sa však na to niekedy poriadne? Vezmime slovo „kameň". Je toto slovo alebo myšlienka samotným kameňom? Dá sa ním hodiť, použiť ho ako ťažidlo alebo niečo také? Nie, je to len myšlienka. Môžeš kameň opísať priateľovi a on bude mať svoju predstavu o kameni a ty budeš mať svoju. Tieto dve predstavy nebudú celkom rovnaké a žiadna z nich nie je samotný kameň. *Myšlienka o niečom nikdy nie je tá vec. Je to len myšlienka o tom!* Takže myšlienka o „mne" nie je to, čo som – je to len myšlienka a nie samotná skutočnosť. Ty však vieš, že si – takže myšlienka „ja" musí odkazovať na niečo skutočné.

Možno povieš – ja si myslím..., ale naozaj tá myšlienka „ja" vykonáva nejaké myslenie? Pozri sa na to zblízka. Dokáže myšlienka „ja" – predstava o „mne" – niečo urobiť? Je myšlienka „ja" to, čo si, alebo len na niečo odkazuje? Dobre sa pozri.

Dokáže myšlienka „ja“ niečo urobiť alebo byť niečím iným než myšlienkou? Je v tom nejaký rozdiel medzi myšlienkou o kameni a myšlienkou o „mne“, alebo sú obe jednoducho myšlienky, ktoré na niečo odkazujú? Preskúmaj to a uvedom si, že či už premýšľaš alebo nie – stále si. A preto nemôžeš byť myšlienkami.

Si *vo* svojom tele? Vraciame sa tam, kde sme skončili pri prvej otázke. Rozhodne to vyzerá tak, že šramotíš kdesi vo svojej hlave! Tam sa predsa nachádza ten premýšľajúci hlas. Bezpochyby *sa javí,* že myslenie prebieha v mozgu a že tam sídli aj myšlienka „ja“. No si tu naozaj *ty* – v mozgu či kde tá myšlienka o „mne“ vlastne je – alebo je tu len *myšlienka* o tebe, ktorá sa *voľakde* zjavuje? Keď je mozog v pokoji, prestávaš azda byť?

Po preskúmaní týchto troch otázok – dospel si ku *skutočnému poznaniu,* že odpoveďou na každú z nich je „nie“? Je to poznanie bez tieňa pochybností? Ak nie, pozeraj ďalej – skúmaj priamo a namiesto premýšľania o tom sa pozri a uváž toto…

Telo sa mení a jedného dňa bude pochované. Myšlienky sa menia. Vynárajú sa odnikiaľ, chvíľku vibrujú v priestore vedomia a potom sa vracajú nikam. Spomienky či príbehy pretrvávajú, a keďže sú uložené v mozgu, jedného dňa skončia pochované v zemi. Telo a mozog sú zložené z prvkov a jedného dňa sa vrátia do zeme.
Si niečo z týchto vecí? Si vôbec nejaká vec? Je v tebe niečo, čo sa nemení? Je tu niečo, čo sa nehýbe? Je to, čo naozaj si – prehliadnuté?

4

Nie som

Doteraz sme skúmali, aj keď nevedecky a zoširoka, ako vlastne vznikla osoba, za ktorú sa pokladáš. Zdá sa, že myseľ v tomto procese pri označovaní vecí fungovala tak, ako bola navrhnutá. No tiež sa zdá, že popritom urobila zopár chýb a vybočila zo svojej roly služobníka.

Stotožnila ťa s telom?

Stotožnila ťa s tým, kto myslí?

Stotožnila ťa s tým, kto v živote koná a rozhoduje?

Označila niečo za *tvoj* život?

Prebrala kontrolu a stala sa pánom?

Možno tu jednoducho máme „prípad pomýlenej identity“!

Tieto otázky v tebe možno vyvolali niekoľko ďalších otázok. Možno ťa zaujíma, či tým chcem naznačiť, že nerobíš rozhodnutia a nie si tým, kto koná. Je to celkom pochopiteľné a odpoveď znie áno. Nielenže to naznačujem, priam ťa nabádam, aby si to uvidel sám. Poďme tie otázky prebrať jednu po druhej.

Stotožnil ťa tvoj mysliaci mechanizmus – takzvaná myseľ – s telom? V predošlej kapitole sme rozoberali, či si alebo nie si telo. Ak máš túto otázku stále otvorenú, zváž jednoduchý fakt: ak je *niečo*, čo si je tela vedomé, potom toto *niečo* nemôže byť telo. Nie je celkom jasné, že telo sa niečomu zjavuje? Že myšlienky o tele sa niečomu zjavujú? Telo je voči tomu, čo naozaj si, objektom! Je to objekt. Neprestávaj sa pozerať na fakty o tom, čo tu bezprostredne je – priamo v tvojej *vlastnej* skúsenosti, namiesto *uvažovania o tom*.

Stotožnila ťa myseľ s tým, kto myslí? Hoci sa môže zdať, že máš svoje myšlienky pod kontrolou – nie je to len predpoklad, nepreskúmané presvedčenie? Je to naozaj tak?

Sledoval si niekedy, odkiaľ sa myšlienky vynárajú? Vieš, čo si pomyslíš o sekundu? Bude to, čo si pomyslíš o sekundu, založené na

všetkom, čo tomu predchádzalo? Vieš zariadiť, aby sa myšlienky neobjavili? Keď začneš svoje myšlienky pozorovať, možno uvidíš, že sa jednoducho objavujú... že prichádzajú odnikiaľ a vracajú sa nikam. Niekedy to vyzerá, že sa držia jednej línie a smerujú k nejakému záveru, inokedy sa proste uprostred príbehu pretrhnú a nadviažu uprostred iného.

Možno aj ty, ako väčšina z nás, niektorým myšlienkam prikladáš veľkú váhu, zatiaľ čo iné s ľahkosťou prepúšťaš do ničoty. Niekedy potrebuješ, aby myseľ premýšľala o niečom konkrétnom, no tá akoby mala vlastnú vôľu a pozornosť na úlohe neudrží. Inokedy sa niečo prihodí alebo ti niekto položí otázku a myseľ začne horlivo pracovať na odpovedi – myšlienky spontánne vyvstávajú, aby naplnili danú potrebu. Ak by sme o svojich myšlienkach rozhodovali a mali pod kontrolou, čo si myslíme – prečo by sme si vyberali myšlienky, ktoré nám spôsobujú utrpenie? Keby sme boli tým, kto myslí – prečo by vôbec existovala idea o kontrole mysle? A ešte plastickejšie: ak by človek prišiel o časť mozgu alebo by došlo k jeho poškodeniu – osoba, ktorou údajne je, a myšlienky, ktoré si údajne myslí, by sa radikálne zmenili. Nie je všetka táto mentálna aktivita len taký stroj v chode? Má to niekto pod kontrolou? Nie!

Stotožnila ťa myseľ s tým, kto v tvojom živote koná a rozhoduje? Opäť, hoci sa zdá zjavné, že neustále rozhoduješ a konáš – deje sa naozaj toto, alebo to len predpokladáš? Pozreli sme sa a snáď je jasne

vidieť, že myšlienky sa objavujú odnikiaľ, z ničoho a vracajú sa nikam, do ničoho. Skutočne je tu nejaké rozhodovanie? Je domnelé rozhodnutie niečo iné než myšlienka? Povedzme, že sa ťa priateľ opýta: „Aké chceš jablko – červené alebo zelené?“ Čo všetko vstupuje do tohto výberu? Má nejaký vplyv zelený špenát, ktorý si jedol ako dieťa? Keďže myseľ/telo v živote zjedlo veľa jabĺk, možno lepšie reaguje na červené, a tak si vyberieš červené. Možno telo nie je hladné, a tak povieš – nechcem žiadne. Ale kto je zase to „ja“, ktoré si vyberá? Naozaj tam niekde je? Alebo sa len objavila myšlienková forma, ktorá bola následne označená za rozhodnutie (čo je ďalšia myšlienka), a napokon vyvstala myšlienka – ja som sa rozhodol?

Označila myseľ niečo za tvoj život? Opäť, hoci sa zdá zjavné, že to, čo sa deje nám, okolo nás a v nás, je náš život, natíska sa tu otázka – koho život? Hovoríme – toto je môj dom, moja práca, moja myšlienka, moje telo, ale o kom presne je tu reč? Kto je tá osoba, ktorá všetky tieto veci má? Je to tá istá osoba, ktorá má aj ducha, dušu alebo pravú podstatu? Nie sú nároky mysle na to, čo údajne vlastní, neoprávnené?

Nie, nenaznačujem, že by si sa mal vzdať všetkých svojich vecí – lebo potom by sa *zdanlivé* ty muselo vzdať aj tela, keďže ho pokladá za svoje. Ide tu len o pozvanie pozrieť sa a uvidieť, ako myseľ mylne veci považuje za niečí majetok. A to až do tej miery, že aj skutočné ja, dušu či akokoľvek to nazývaš, vníma ako niečo, čo TY máš.

Pamätaj – to, na čo sa tu ukazuje, nie je cesta. Nie je to cesta sebapopierania, očisty či „robenia“ čohokoľvek… okrem prostého nazerania na pravdu o tom, čo sa v skutočnosti deje práve teraz, v každom, vždy sviežom okamihu. Len spochybňovanie a skúmanie mylných tvrdení a presvedčení… a nároky mysle pri bližšom pohľade samy odpadnú.

Ujala sa teda myseľ kontroly? Začínaš vidieť, že služobník prebral obrovskú moc a pritom ju vystaval na predpoklade, že všetko máš pod kontrolou „ty“? Veľmi pekný trik. Veľkolepá ilúzia, a keďže si v nej hlavnou postavou, nechal si sa presvedčiť.

No presvedčenie postavené na chybnom predpoklade jednoducho *nemôže* byť pravdivé. Je to ako s otázkou: „Kde sa vzal ten muž na mesiaci?“ Len čo si uvedomíš, že predpoklad o mužovi na mesiaci je chybný, otázka sa rozplynie.

Si telo? Si ten, kto myslí? Si ten, kto koná a rozhoduje? Je toto tvoj život? Alebo sa toto všetko len spontánne deje?

5

Kto som?

V predchádzajúcich kapitolách sme sa venovali skúmaniu niektorých mylných predstáv vytvorených v mysli. Možno si si všimol, že odpovede hľadáš v mysli a že myseľ nahradila to, čo je, tým, čo sa o tom myslí.

Kladením spomínaných troch otázok si začal rozplietať niektoré z tvrdení mysle o tom, čo je skutočné a kto naozaj si. Si telo? Si myšlienky? Si v tele? Neprestávaj s týmito otázkami – to nepravé sa odhalí a jednoducho odpadne. Mylné predstavy ti chýbať nebudú.

Posledná a najmocnejšia otázka... Kto som? Pozrel si sa na to, čo nie si – a čo zostalo? Ak nie som telo, nie som myšlienky, ak nie som ten, kto myslí a rozhoduje – kto teda som? Táto otázka myseľ frustruje, ako sa snaží nájsť *niečo,* nejakú myšlienku, ktorú by mohla uchopiť a identifikovať sa s ňou. V podobnom duchu sa nesú aj otázky – čo a kde som? No spomeň si – *čo si, nie je vec ani objekt, čo myseľ dokáže uchopiť.* Preto tá frustrácia mysle z otázky aj zo samotného hľadania. Spomeň si, myseľ na to nie je ten správny nástroj. To však musíš pre seba objaviť sám. A teraz zadaj mysli úlohu odpovedať na otázku – kto som? Na čo myseľ odkazuje, keď hovorí „ja"?

Zistíš – a musí to uvidieť aj myseľ sama – že „ja" nie je viac než myšlienka alebo označenie odkazujúce na to, čo je skutočné, na to, čo naozaj si. Koncept „ja" je výtvorom mysle a ako taký – ako koncept – nemá reálny základ. Pre myseľ je to, čo skutočne si, nič. Dokonca aj z konceptu, že si nič, sa myseľ snaží urobiť vec a pripísať tejto ne-veci vlastnosti.

Myseľ napríklad nedokáže uchopiť zjavnú nekonečnosť priestoru – je príliš nesmierny na to, aby ho pretvorila na vec. No voči bezčasovému a bezpriestorovému Ja ani všetok ten priestor nie je nekonečný. To, čo si, ho ďaleko presahuje. Čo si, je bezčasové a bezpriestorové a myseľ to nedokáže uchopiť ani konceptualizovať. Čo sa však urobiť dá, je pozrieť sa na mylnú predstavu o tebe ako obmedzenej bytosti. Toto treba skúmať dovtedy, kým myseľ neuvidí

samotnú pravdu – že v mysli nikto nie je doma! A ako sa ilúzia rozpadáva, to skutočné vystupuje do popredia.

Bolo by zbytočné povedať ti, čo nájdeš. Ako Tao – čo je vyslovené, nie je pravé Tao. Som si istý, že s tým, čo pri sebarealizácii nájdeš, máš spojené očakávania, tie sa však nenaplnia. Očakávania sú obmedzené a je to len ďalšia vec, na ktorú sa myseľ zameriava namiesto nahliadania na to, čo naozaj si. Spomeň si, tak ako s kameňom – myšlienka nikdy nie je to skutočné. Čo bude naozaj objavené, sa nebude zhodovať so žiadnym očakávaním – bez ohľadu na to, ako pravdivo tie slová znejú.

Myseľ sa bude naďalej snažiť priraďovať vlastnosti tomu, čo si, zatiaľ čo to, čo naozaj si, je bez vlastností. Ľudia hľadajú slová na opis prítomnosti – toho, čo si – odkedy sa toto posolstvo šíri. Slová ako bezčasovosť, bezpriestorovosť, prázdnota, ničota, Zdroj – slová, ktoré sa objavujú v celom tomto texte. No keďže sú to len slová, nemôže to byť samotná skutočnosť. Pre myseľ platí: aby niečo bolo bezčasové, musí existovať čas; aby niečo bolo bezpriestorové, musí existovať priestor. Svet protikladov, s ktorými myseľ narába – táto dualita – je ilúzia, v ktorej prebýva zdanlivé „ty“.

Ak si pripravený ukončiť svoje hľadanie, odlož očakávania a predstavy mysle a jednoducho si klaď tie otázky. Ak je pravda, že v stroji nie je žiadna osoba, aj tak sa nedá nič urobiť. A tak si klaď otázky, nech sa mylné predstavy rozplynú.

To, čo si, stojí v plnej jasnosti a čaká, až bude uvidené. To, čo si, nie je nič menšie než to, čo umožňuje všetkému byť. Všetko, čo sa zjavuje – či už myšlienka, vec alebo samotné stvorenie – je obsiahnuté v tom a na tom, čo si. Tak ako Tao – ty si „zdroj, z ktorého vyviera všetko prejavené, nestvorený tvorca všetkého, čo jestvuje, a záruka stability a poriadku.“

6

To skutočné

Si prítomný?

Existuješ?

Môžeš poprieť, že si?

Môžeš sa vzdialiť od svojho vlastného bytia?

Do tejto chvíle sme obsiahlo hovorili o tom, čo nie si. Myseľ akoby zostala visieť vo vzduchu a hľadá, čoho by sa chytila: „Ak nie som nič z týchto vecí, čo som?“ Myseľ *pokračuje* v hľadaní toho, čo si, vnútri

myslenia. No *neuspeje*. Obráťme sa teda k niečomu, čo je skutočné, čo nemožno poprieť a čo obmedzenú myseľ presahuje.

Keby sa ťa niekto opýtal, či existuješ, bez váhania povieš: „Áno, existujem." Je to niečo, čím si si istý a niet prečo o tom pochybovať. Skutočne existuješ. Hoci možno nevieš povedať, ako vieš, že si, nepochybne si. Nedokážeš to povedať, pretože aby to bolo možné, myseľ by ťa musela poznať.

Možno povieš: „Myslím, teda som." No na to sme sa pozreli a možno už vidíš, že nie si ten, kto myslí. A ty predsa si – a nič sa o tom nedá povedať. Nie je vlastne možné povedať vôbec nič, čo by existenciu prítomnosti dokázalo. Bytie nezávisí od žiadnej veci. Je nepopierateľné, no berieme ho ako samozrejmosť a prehliadame ho podobne, ako myseľ prehliada priestor medzi slovami. Existuješ v každom okamihu, bez ohľadu na to, čo sa v ňom objavuje. Aj keď si pomyslíš „neexistujem" – si.

Vždy si vedel, že existuješ, no preskúmal si niekedy túto existenciu alebo to, že o nej vieš? Má prítomnosť niekde začiatok? Má niekde koniec? Javí sa obmedzená časom? Mení sa teraz alebo vôbec niekedy? Starne spolu s telom? Je stála alebo je v pohybe? Očakávaš, že bude niekedy iná? Je možné z nej čo i len na okamih vystúpiť? Ak sa myslenie zastaví, si stále prítomný? Vplýva na prítomnosť *niečo? Je to* tvoja *prítomnosť alebo jednoducho prítomnosť?*

Toto je to skutočné vo svete zmeny a ilúzie. Nedovoľ mysli zľahčovať prítomnosť – bytie, o ktorom vieš, že tu je. Skúsi to, pretože nedokáže z prítomnosti urobiť vec. No začínaš vidieť, že slová ako bezpriestorovosť a bezčasovosť ukazujú práve na prítomnosť? Môže to byť naozaj také jednoduché?

A čo vedomie? Keby sa ťa niekto opýtal, či si vedomý, bez váhania povieš: „Áno, som vedomý." Je to niečo, čím si si istý a niet prečo o tom pochybovať.

Má vedomie niekde začiatok? Má niekde koniec? Javí sa obmedzené časom? Mení sa teraz alebo vôbec niekedy? Starne spolu s telom? Je stále alebo je v pohybe? Očakávaš, že bude niekedy iné? Je možné z neho čo i len na okamih vystúpiť? Ak sa myslenie zastaví, si stále vedomý? Vplýva na vedomie niečo? Je to *tvoje* vedomie alebo jednoducho vedomie? Toto je to skutočné a na tom sa objavuje svet zmeny a ilúzie. Znova – nedovoľ mysli zľahčovať vedomie, ktoré si. Skúsi to, pretože nedokáže z vedomia urobiť vec. Vidíš, že slová ako bezpriestorovosť a bezčasovosť ukazujú práve na vedomie?

Prítomnosť vedomia
Vedomie prítomnosti

Čo sa toho dotýka?

A teraz, kým pokročíme, povedzme si niečo o prítomnosti/vedomí, ktoré si. Toto sú slová – ukazovatele na samotnú skutočnosť. Nedovoľ mysli vyhlásiť ich za vlastnosti myšlienky „ja“, v zmysle – ja som vedomý, ja som prítomný. Takýmto spôsobom uvažovania sa myseľ uchádza o koncepty. Používaj tieto ukazovatele – no nenechaj myseľ privlastniť si ich, aby nimi definovala, kto si. Čo si, nie je vec ani objekt, čo myseľ dokáže uchopiť!

Ako budeme pokračovať v skúmaní, dokonca aj tieto slová či ukazovatele odložíme. No práve teraz sú kľúčom k uvideniu toho, na čo sa tu v konečnom dôsledku ukazuje – na najvyšší nerozdelený subjekt. Tieto slová sú ako nášľapné kamene vedúce von z obmedzenej mysle a konceptuálnej osoby.

7

Prítomnosť/Vedomie

Prítomnosť vedomia
Vedomie prítomnosti

Pozri sa na to zblízka.
Kto si? Vieš to?

Zdá sa, že odpoveď dáva väčší zmysel, ak otázka znie: čo si? Odpoveď je – ty si to skutočné. *Ty si tá skutočnosť, v ktorej spočíva podstata všetkých vecí.* Ty si tá *nemenná skutočnosť,* skrz ktorú a naprieč ktorou sa pominuteľná skutočnosť pohybuje.

Ty si to nemenné v neustále premenlivom zjavovaní.
Všetko – každá jedna vec – sa zjavuje v bezpriestorovom vedomí.

Ty si prítomnosť, ktorú nemožno mysľou definovať.
Ty si prítomnosť/vedomie, v čom sa všetko, vrátane mysle, objavuje.

Prítomnosť nemôže byť viac ani menej prítomná, než je. Je rýdza, nedotknutá a nepopierateľná, bez ohľadu na životné okolnosti a myšlienky v mysli. Vedomie nemôže byť viac ani menej vedomé, než je, a pritom dovoľuje, aby sa všetko bez úsilia objavovalo na jeho povrchu. Prítomnosť vedomia, vedomie prítomnosti – celistvé a úplné, nedotknuté časom, priestorom, udalosťami či myšlienkami. Všetko, čo je, sa objavuje vo vedomí. Vedomie nepreberá, nevyberá si ani neposudzuje to, čo sa na ňom alebo v ňom zjavuje. Bez ohľadu na to, čo sa odohráva, vedomie to pojíma také, aké to je.

Následne do toho vstupuje myseľ a veci sa začnú javiť podľa toho, čo si o nich myslíš. No vedomie – *predtým, počas toho i potom* – s láskou objíma všetko, čo je, ilúziu o tebe nevynímajúc. Keď sa myseľ proti niečomu búri, vedomie aj túto vzburu osvetľuje. Niekedy je vedomie prirovnávané k zrkadlu – jasne odráža *každú jednu vec* a čokoľvek sa v ňom objaví, nijako ho to nemení.

Možno si pomyslíš – dobre, som prítomnosť/vedomie. Len čo na to začneš pozerať a vpustíš to do mysle, tá z toho bude chcieť urobiť niečo svoje. Pripojí tento koncept k myšlienke „ja“, v zmysle – som

vedomý, som prítomný. No keď sa deje toto, vtedy sa takpovediac „neladíš“ na samotnú prítomnosť/vedomie, ktoré je pritom stále ľahko dostupné – stačí uvidieť. Prítomnosť/vedomie nie je vnútri mysle a nemôže byť mysľou obsiahnuté. Myšlienka na prítomnosť/vedomie nie je samotná skutočnosť, tak ako myšlienka na kameň nie je samotný kameň. Ty nemáš vedomie; si vedomie. Ty nemáš prítomnosť; si prítomnosť. Myšlienka pretvára to, čo naozaj si, na koncept, ku ktorému sa myseľ dokáže vztiahnuť. A pritom – ty si prítomnosť/vedomie, ktoré stojí v úplnej jasnosti a čaká na svoje odhalenie. Toto ani nie je možné dostatočne zdôrazniť – *všetko je len prejavom vo vedomí, ktoré si.* Bez výnimky všetko.

Prítomnosť/vedomie v mysli vystupuje len ako myšlienka, námet na premýšľanie. A kým o prítomnosti/vedomí premýšľaš – si prítomný a vedomý. Z toho, čo si, nemôžno urobiť objekt.

Ako teda zostať s prítomnosťou/vedomím, ktoré si? Ako sa „naladiť“? Ide to bez úsilia, lebo je to stále zapnuté… netreba sa snažiť, stačí vidieť. Ak sa snažíš, tak si len nezbadal, že sa tomu nedá uniknúť a funguje to celý čas, alebo skúšaš stať sa tým, čím už si! Prítomnosť je bez úsilia. Vedomie je bez úsilia. Fakticky nemáš inú možnosť, než s tým zostať – pretože to si! Prítomnosť sa nemení. Vedomie sa nemení. Nehýbe sa. Neskrýva sa. Buď však pozorný: nepretvor túto zjavnú prítomnosť/vedomie na koncept či predstavu

o sebe. Zostaň so živosťou toho a nenasleduj, čo o tom hovorí myseľ. *Prítomnosť/Vedomie je vo vždy prítomnom teraz.*

Prítomnosť/vedomie odkazuje na jednoduché, nepopierateľné bytie, ktoré je prítomné a vedomé. A práve tak, ako sme nahliadali na prítomnosť/vedomie – bytie *ukazuje* na bezčasové, bezpriestorové Ja.

Pred časom zaznela otázka, ktorá začala nejako takto:
„Keď obrátiš svoju pozornosť dovnútra, aby si uvidel to bytie…“

Táto otázka poukazuje na dosť zásadné nedorozumenie a prezrádza isté očakávanie ohľadom toho, na čo sa tu ukazuje a kde to je. S otázkou je spojených viacero problémov, no jasné videnie sťažujú najmä dve vzájomne sa dopĺňajúce, často prehliadané nedorozumenia. Prvým z nich je pozornosť. Pozornosť je nástroj mysle, podobne ako ruka je nástrojom tela; pozornosť sa dá zamerať len na veci. Nie je to nič iné než zameranie zmyslov a mentálnych predstáv na nejaký objekt. Ako sme už hovorili – myseľ nedokáže uchopiť to, čo si. Takže hoci to nebolo priamo povedané, vyjasnime si to: pozornosť sa nedá zamerať na to, čo si. Dá sa zamerať na myšlienky o prítomnosti, na myšlienky o vedomí či na myšlienky o bytí, no nie na samotné bytie. A toto môže byť mätúce – pretože je tu návrh „zostať“ s prítomnosťou/vedomím, ktoré si. Ale ako, ak nie práve pozornosťou?

Pravda je taká, že prítomnosťou/vedomím skrátka si, a preto nemáš inú možnosť, než s tým zostať. Tá nuansa spočíva v rozpoznaní – a má si to uvedomiť hlavne myseľ – že tvoje bytie je prítomné neustále, bez ohľadu na to, či je pozornosť zameraná na myšlienku o bytí vedomým či prítomným alebo nie. Nedá sa urobiť doslova nič, aby si zo svojho vlastného bytia vystúpil. Takže pozornosť je len nástroj mysle a nikdy sa nedotkne toho, čo si, alebo na čo sa tu ukazuje. Preto nemá pre konečné pochopenie žiadnu hodnotu.

Druhá časť nedorozumenia spočíva v predstave, že to, čo si, je vnútri. Koľkokrát sme počuli, že treba hľadať vnútri? Možno si praktizoval meditáciu ako nástroj alebo techniku, aby si sa dostal hlbšie. Do čoho sa ale vlastne vchádza a aké hlboké to je? Spoznávaš ukazovateľ – si to, čo hľadáš? To, čo si, nie je vnútri niečoho! Nie je to mimo niečoho. Vnútri a vonku – to je dualita či ilúzia mysle. Si to, čo si vždy bol – nie myšlienky, koncepty alebo telo, ale prostá prítomnosť, vedomie, bytie. Niet miesta, kde bytie začína a kde končí. Skús nájsť začiatok či koniec bytia v čase alebo priestore – nejde to. Znova, hoci na duchovnej praxi nie je nič zlé, pamätaj – akákoľvek prax prebieha v čase. Z podstaty veci ide o obmedzené skúsenosti. Prax je snahou niečo získať. To, na čo sa tu ukazuje, je už prítomné, už úplné. Ukazuje sa tu na to, čo už si – nie na niečo, čím sa možno staneš pomocou praxe alebo niekedy v budúcnosti.

8

Minulosť, súčasnosť a budúcnosť

Žiješ v minulosti, prítomnosti alebo budúcnosti? Je to chyták. Existuje len prítomný okamih. Existuje jedine teraz! O minulosti sa dá premýšľať – no kedy sa tak deje? O budúcnosti sa dá premýšľať – no kedy sa tak deje? Keď je prítomný okamih naozaj rozpoznaný, dôjde k jemnému posunu. „Naladiť sa“ na prítomný okamih žiada *nechať myseľ za sebou*. Ako myseľ spracúva zmyslové vnemy a pretvára surové vstupy na myšlienky, zlomok sekundy zaostáva. Vo chvíli, keď o teraz premýšľaš, to vždy prítomné teraz je už v novom, vždy sviežom teraz, ktoré jasne žiari ako to, čo si.

Prítomnosť/vedomie alebo bytie, ktoré si, je v teraz – a nič iné nie je. Minulosť je vyhasnutá záležitosť v pamäti, zatiaľ čo budúcnosť je predstava. Teraz, ako prítomnosť/vedomie, je vždy svieže, neustále sa obnovujúce, trvalé a nemenné. Nemôžeš z neho vystúpiť. Nie je možné byť inde než teraz. Čo sa javí ako čas, prítomnosťou len preteká, zatiaľ čo prítomnosť zostáva rovnaká, časom nezmenená. Čas skutočne nie je viac než pohyb vecí naprieč bezčasovou prítomnosťou/vedomím, čo si. Bez mysle by čas nebol poznaný.

Minulosť je len v myšlienkach, budúcnosť je len v myšlienkach. Súčasnosť je len v myšlienkach, existuje výlučne práve teraz – a to je natoľko bezprostredné, že to myseľ nedokáže uchopiť. Plne prítomný môžeš byť jedine vtedy, keď necháš myseľ za sebou.

Možno uvažuješ, ako to urobiť. Znova – takto to práve je. Teraz nie si v mysli. Vždy je to prítomnosť. Slová sú zjavný problém, na nich neuľpievaj. Nič nie je potrebné urobiť ani precvičovať. Stačí si všimnúť, že vždy je teraz. Uvidieť, že čas je skutočne len záležitosť mysle. Keď sa držíš mysle, uniká ti bezprostrednosť a sviežosť teraz. To „naladenie sa“ je len vecou zaznamenania toho vždy sviežeho okamihu takého, aký je.

Vystúp zo svojej hlavy a si prítomnosť/vedomie/a teraz.

Moja myseľ je pohltená otázkami...

Som prítomný?

Som vedomý?

Je s prítomnosťou/vedomím niečo v neporiadku?

Zmenilo sa to niekedy?

Kto som?

Čo som?

Kto kladie tieto otázky?

Teraz, Teraz, Teraz

Otázky sú tu, keď sa prebúdzam.

Otázky sú tu pri všetkom, čo robím.

Otázky sú tu, keď zaspávam.

Zrazu

je tu prebúdzanie, je tu konanie, je tu zaspávanie.

Nerobím to ja, všetko sa deje vnútri prítomnosti/vedomia, čo som.

Tak, ako to vždy bolo.

9

Čo sa stane so „mnou“?

Všetko je len zdanie, vrátane pohybu, ktorý sa javí ako tvoj život a ty. To „ty“, o ktorom sme v tejto knihe hovorili, nie je skutočné inak než ako zdanie alebo dočasná manifestácia. Osoba, za ktorú sa pokladáš, nikdy neexistovala inak než myšlienka. Keď je myšlienka „ja“ uvidená ako to, čo je, myseľ tento pomýlený koncept spontánne pustí – komu sa potom môže niečo stať? Fungovanie pokračuje ako dovtedy, ale bez obmedzeného, imaginárneho osobného referenčného bodu, ktorému sa niečo deje. Keď osoba odpadne, v prežívaní sa objavuje nová sloboda – hodnotiaca myseľ už nemá to „ty“, na ktoré môže ukázať prstom. A rovnako tu nie je nikto ďalší, komu by sa dalo

niečo vytknúť. Život plynie voľne ako rieka, bez úsilia sa manifestuje, nehľadiac na to, ako sa javí. Aj keď sa javí ako konflikt, to, čo si, žiari jasne, konfliktom nedotknuté!

Toto sú idey, ktoré myseľ jednoducho nedokáže pochopiť. Bude túto predstavu odmietať na tisíc spôsobov, z obavy o svoju dominanciu a samotné prežitie. Na ochranu krehkého ega nastúpi obrana, často maskovaná za ďalšie otázky. No ako dlho už hľadáš? Možno je čas hľadanie ukončiť. Klaď si tie otázky bez očakávania odpovede – a múdrosť Ja sa toho ujme a postará sa o zvyšok. Vo chvíli, keď si pripravený vzdať sa kontroly, pomyselné dvere sa otvoria a odkryjú neobmedzený potenciál – čo si ty.

Čo si a čo nájdeš, presahuje možnosti mysle. Všetko je len zdanie v neobmedzenom Ja, čo si. Doslova všetko je zdanie – vrátane mysle a predstavy o tebe ako oddelenej bytosti.

10

Jednota

Hovorili sme o osobe, ktorá nie je viac než idea v mysli. Hovorili sme o nepopierateľnej prítomnosti/vedomí, o bytí, čo si – a čo je vo vždy sviežom stave teraz. Ako si čítal tieto slová, čítal si ich mysľou, a tá zo všetkého na týchto stránkach vytvárala mentálne obrazy. Aby si naozaj uvidel, o čom tu hovoríme, nechaj myseľ za sebou. Preskúmali sme, že ty jednoducho si – či sú myšlienky prítomné alebo nie. Tak nechaj myseľ, spolu s tým, čo si myslí, mimo svojho vnímania.

Keď sa ocitneš mimo mysle, všetky obmedzenia padajú. Niet začiatku ani konca. Vyvstávajú nekonečné možnosti a vo všetkom vidíš jednotu. Myseľ sa stáva sluhom a slúži tak, ako bolo zamýšľané, a nie na definovanie toho, čo si. Mysli nenáleží poznať svojho pána. Avšak pán jasne pozná myseľ. Pozoruj ju. Uvidíš, že myseľ sa pohybuje v tebe, a nie ty v nej. Myseľ a jej obsah sú pre to, čo si, objektom. Bola to len ilúzia, že ty si objekt pre myseľ. Bola to ilúzia, že ťa myseľ pozná. Ak by to bola pravda, potom by ťa dokázala nájsť aj ako niečo iné než len myšlienku, pocit alebo fyzické telo.

Posolstvo Advaity (neduality) je, že je iba jedno. Je len jedna prítomnosť/vedomie – jedno bytie. Ty si tá prítomnosť/vedomie – to bytie – v ktorom vesmír a všetky možnosti vyvstávajú. Zdanliví dvaja, ty a ja, sú v skutočnosti práve to jedno a nič iné nie je.

Všetko, čo je, existuje v tom, čo si, takže nič nie je od teba oddelené. Všetko je skutočne tá istá vec, nanajvýš len prejav alebo pohyb energie prejavujúcej sa v nespočetných formách. Avšak samotné stvorenie je vo vzťahu k prítomnosti/vedomiu, ktoré ho obsahuje, ohraničené.

Podobne ako vo sne, kde sú všetky postavy a udalosti obsiahnuté v mysli, je aj celý javový svet obsiahnutý v tom, čo si. Nič, čo existuje, nie je oddelené od toho, čo si.

Myseľ, ako sme videli, stavia veci do protikladu: ty a ja alebo ty a stolička. No vedomiu sa ty aj stolička javíte rovnako – oboje ohraničená energia, ktorá sa rôzne prejavuje.

Myseľ vidí život plný možností či odbočiek v rieke života. Domnieva sa, že si má vyberať – touto cestou alebo tamtou. Je však len jeden prúd života a to, čo sa javí ako možnosti, je len ilúzia.

Je iba jednota – jeden zdroj prejavujúci sa ako mnoho. Niektorí tento zdroj volajú Tao alebo Boh, no je mnoho iných mien. Myseľ tento zdroj nepozná, verí však, že je pôvodcom všetkého, čo je. Ty si ten zdroj. Tvoja myseľ teraz možno uvažuje, či naznačujem, že si Boh. Slovami, ktoré myseľ nedokáže prekrútiť, aby ich pochopila – to, čo si, je zdroj, no nie zosobnený ako objekt, ktorý by myseľ dokázala rozpoznať. Ty si to Jedno, milujúce ilúziu bytia – zdanlivo zosobnené.

Je také príslovie: „Ochutnaj kvapku oceánu a vieš, ako chutí celý oceán.“ Spoznaj zdroj, čo si, a poznáš úplný zdroj všetkého, čo je – pretože to si ty. Oddelenosť je len v mysli.

Ako teda chutí oceán? Chutí ako bezbrehý pokoj, ktorého sa nemožno dotknúť – lebo niet ničoho, čo by sa ho dotklo. Pokoj, ktorý nemožno narušiť – lebo je to jediná skutočnosť. Pokoj, čo presahuje poznanie. Chutí ako láska tak celistvá a úplná, že nič iné nie je potrebné – a pritom dovoľuje byť všetkému, čo je.

Chutí ako domov.

11

Robím pokrok?

Nie.

Kto by tu mohol robiť pokrok? Otázka pokroku je záležitosť mysle, ktorá chce niečo získať, niečím sa stať alebo niečo dosiahnuť. Za touto otázkou sú presvedčenia o úspechu a zlyhaní. Myseľ potrebuje robiť pokrok, lebo chce byť v dosahovaní cieľov úspešná. Toto všetko sa odohráva v prítomnosti/vedomí, ktoré si. To „ty“, ktoré sa pýta na pokrok a túži „pochopiť“, existuje v prítomnosti/vedomí, ktoré si. To Jedno, čo si, je už celistvé a úplné a niet tu čo získať.

Čo si, je v dokonalom poriadku a žiadne zlepšenie nie je potrebné ani možné. Je niečo v neporiadku s tvojím bytím?

Zatiaľ čo pre osobu je to beznádejný prípad, samo hľadanie má k beznádejnosti ďaleko. Čo hľadáš, je totiž zrejmé a bez úsilia dostupné. No ak nahliadaš do mysle alebo sa na ňu spoliehaš ako na meradlo pokroku, je to nielen neproduktívne – je to kontraproduktívne. Je to pohľad absolútne nesprávnym smerom. Čo hľadáš – si ty. Teraz a vždy.

Správny smer, ak by niečo také bolo, je pozerať sa na svet bez filtra mysle. Vnímaj veci také, aké sú. Prítomný okamih je práve teraz, bez akéhokoľvek dodatku mysle. Ak dokážeš vidieť prejav mimo myslenia, všimneš si aj to, že osoba, ktorú si si predstavoval ako seba, vôbec nie je potrebná. Pokrok, ak by niečo také bolo, by znamenal viac pobývať vo chvíľach absolútnej prítomnosti/vedomia a v totálnej bezprostrednosti prítomnej chvíle. Nie je to niečo, čo praktizuješ, len si všimni, že sa to práve deje, s účasťou mysle alebo bez nej.

Všimni si, že myseľ pri hľadaní Ja neustále vbieha do slepej uličky. Nedokáže to pochopiť. Preto je otázka „Kto som?“ taká mocná – nie je možné ju mysľou zodpovedať. Pravda je, že pre osobu niet čo získať. Otázka „Kto som?“ podkopáva presvedčenie mysle, že v tom stroji je nejaká osoba. Ak to presvedčenie padne – kto potom môže niečo pochopiť? Zistenie, že niet nikoho, kto by tú otázku pokladal, nie je niečo, čo urobíš, udeje sa to samo ako výsledok dopytovania.

Len čo myseľ pustí konceptuálne „ja“ ako platný stred, dvere sa dokorán otvoria tomu, na čo sa ukazuje – prázdnote, ktorá je plná. Kým prebieha hľadanie, stále je niekto, kto hľadá. Kým je niekto, kto hľadá, kolobeh pokračuje. Choď priamo ku koreňu a klaď si tú otázku dovtedy, kým myseľ nepríde s odpoveďou alebo sa pod jej váhou nezloží.

Slová „stále to nechápem“ sú najčastejším komentárom tých, ktorí čítali a hľadali, až im nezostalo nič než frustrácia. Ak si na tom rovnako, rozhodne v tom nie si sám.

Počas hľadania som mal predstavy, čo tie vznešené slová ako osvietenie, sebarealizácia, prebudenie a podobne vlastne znamenajú. V predchádzajúcich kapitolách sme hovorili o tom, že očakávania s tým spojené sa nenaplnia. Pravda je oveľa veľkolepejšia než obmedzené predstavy, ktoré máš – tak na ne proste zabudni. Možno sa to ľahko povie, no ak máš uvidieť to, na čo sa tu ukazuje, treba tie očakávania jednoducho pustiť. U mňa to dospelo do bodu, keď mi začalo byť celkom jedno, čo sa tým získa. Zdá sa, že kým sú očakávania v mysli prítomné, myseľ skôr pracuje na ich naplnení, než aby bola otvorená tomu, na čo sa ukazuje. Premýšľajúca myseľ bude hodnotiť učiteľa, text aj samotný prejav, aby rozhodla, či je to v porovnaní s jej očakávaniami dobré alebo zlé.

Medzi očakávaniami ohľadom toho, čo sebarealizácia je alebo čo bude pre teba znamenať, sú ukryté aj predstavy o tom, aký je niekto, kto „pochopil“. Tieto predstavy tiež môžu stáť v ceste, no to sa dá prekonať ľahšie – jednoducho tak, že niekoho takého stretneš. Podľa mojej subjektívnej skúsenosti sú tí, čo skutočne rozumejú, úplne normálni, nohami na zemi a ako osobnosti nedokonalí. Spomeň si, nejde tu o sebazdokonaľovanie – hovoríme o sebarealizácii. Sebazdokonaľovanie sa týka osoby a celé toto zdokonalenie bude pochované. Sebarealizácia sa týka toho, čo práve si – a to je už celistvé a úplné. Myslieť si, že sa niečím staneš, je omyl.

V tejto knihe sme hovorili o tom, že všetko sa odohráva vo vedomí. Možno si však v prvej vete tohto odseku neuvážil jedno dôležité slovo až do dôsledkov. To slovo je… všetko! Myšlienka „stále to nechápem“ sa deje vo vedomí. Myšlienka „ja“ sa deje vo vedomí. Telo, ktoré nazývaš svojím, sa deje vo vedomí. Tvoja rodina, tvoj domov, tvoje mesto, kraj, krajina, svet, slnečná sústava, galaxia, vesmír aj nekonečný priestor obsahujúci celé stvorenie – to všetko sa odohráva vo vedomí, ktoré si. Keďže si to bezčasové a bezpriestorové, nekonečnosť priestoru a času pre teba nemá význam. Ty si to vedomie, ktoré dovoľuje VŠETKY možnosti a v ktorom spočíva podstata VŠETKÝCH VECÍ. Ak sa zamyslíš nad tým, že vo vedomí sa deje doslova všetko, môžeš uvidieť pravú nekonečnosť samého Seba. Všimni si, že aj toto zamýšľanie sa deje vo vedomí, rovnako ako ten, kto sa zamýšľa. Je celkom jedno, aké je to veľké alebo malé,

bezvýznamné alebo dôležité – deje sa to skrátka vo vedomí. Dokonca aj myšlienka o tom, že je to bezvýznamné alebo dôležité, sa odohráva vo vedomí. Niet úniku.

Ako vidíš, všetko je len prejav! Veľkolepá ilúzia. Zjavuje sa tu myšlienka, že to chápeš alebo nechápeš, zjavuje sa osoba, ktorá chce pochopiť, zjavuje sa telo, zjavuje sa vesmír a tak ďalej. Nielenže sa VŠETKO deje vo vedomí, všetko je len prejavom vnútri vedomia alebo priamo na ňom, bez vlastnej nezávislej podstaty. Spôsob, akým o veciach premýšľaš, je prejav. Snaha o sebarealizáciu, vesmír a všetko, čo obsahuje, je len prejavom v tom a na tom, čo si. Je iba jediný zdroj a nič od neho nie je oddelené.

Takže aj predstava, že to chápeš, je len prejav, a frustrácia z toho, že ti to nedochádza, je ďalší prejav. Snaha o sebarealizáciu je ďalšia možnosť či podoba. Hľadanie bolo pokusom osobu obohatiť, zatiaľ čo to, čo si, zostáva nedotknuté, žiari a celé to hľadanie opodstatňuje. Mať porozumenie je len prejav – niet nikoho, kto by „ho mal“. Preto tí, ktorí rozumejú, nehovoria „som osvietený“. Vedia, že „ja“ je len prejav v tom, čo sú, a že ako *osoba* sú len súčasť ilúzie. Je to ako keby postava zo sna tvrdila, že pozná snívajúceho, alebo že snívajúcim je ona sama – to by bol nezmysel.

Takže myšlienka „stále to nechápem“ je len prejav – a rovnako ním bude aj myšlienka „konečne chápem“. V rámci tej ohromnej ilúzie, ktorá dovoľuje všetky možnosti, je snaha o pochopenie len ďalšou

možnosťou, ktorá sa objavuje. Keďže hľadajúca osoba je súčasťou ilúzie, získať porozumenie je nemožné. Porozumenie k osobe príde, keď sa odhalí pôvod tej ilúzie – no nejde tu o skutočné porozumenie. Je to ako keď si postava v sne uvedomí, že ide o snívanie. Táto snová postava aj tak nemá nezávislú existenciu – keď skončí sen, skončí aj postava.

Je niečo, čo pre to, čo si, nie je objektom? Aj keď nemáš celkom jasno v tom, čo si – je niečo, čo sa ti nejaví ako objekt?

Je vesmír objektom pre to, čo si?

Je svet objektom pre to, čo si?

Je telo objektom pre to, čo si?

Sú myšlienky objektom pre to, čo si?

Sú pocity objektom pre to, čo si?

Je samotný pocit bytia objektom pre to, čo si?

Znova – je niečo, čo pre to, čo si, nie je objektom? Je niečo, čo pre najvyšší subjekt nie je prejavom? Pri skúmaní je odpoveď jasné „nie“. To, čo si, je nepochybne najvyšší subjekt.

12

Aký je zmysel života?

Toto sa ukazuje ako mimoriadne dôležitá otázka. Ak je však osoba, ktorá sa pýta, len ilúziou – aký zmysel by mohol niekomu takému zodpovedať? Samotná pravda je pre túto závažnú otázku málo uspokojivá. Odpoveď je, že zmyslom tohto všetkého je – jednoducho toto všetko. Je to jedno vedomie či samotný zdroj v hre sám so sebou. Dobrou analógiou je snívanie zdroja. Sen má len malý význam a na pozadí prítomnosti/vedomia, čo si, sa javí úplne povrchovo. Nič sa nedeje. Všetko je to len zdanie vnútri zdroja a zdroj je to, čo si.

Slová „hra“ a „povrchovo“ mohli vyvolať otázky o všetkom tom utrpení, ktoré sa vo svete deje… ďalšia veľmi dôležitá otázka. Prečo by zdroj umožnil alebo stvoril toľko bolesti? Zdroj by mohol v jedinom okamihu ukončiť sen o stvorení – a nebolo by nikoho, kto by o tom vedel, alebo čo i len tušil, že to vôbec bolo. Avšak to, čo si, by zostalo rovnako nemenné a prítomné, ako je práve teraz. A obsah vedomia – stvorenie, telo a myseľ – by sa jednoducho vytratil, podobne ako sa myšlienka, pred chvíľou obsiahnutá v mysli, vracia do ničoty, z ktorej vzišla.

Teraz možno uvažuješ, že je to celé len také vykrúcanie.
Lenže kto by sa tu vykrúcal?

Toto je to, čomu sa hovorí „Advaita shuffle“ – advaitové kľučkovanie. Nech je otázka akákoľvek, odpoveďou na ňu sú roztomilé frázy ako: „Kto sa pýta? Kto sa vlastne čuduje? Komu sa vôbec niečo deje?“ Pre niekoho, kto pracuje na sebarealizácii, to môže byť naozaj otravné – nuž ale kto tu pracuje na sebarealizácii?

A potom je tu „Advaita police“ – advaitová polícia. Ich myseľ je nastavená striehnuť na slovo „ja“ a spochybňovať každé jedno jeho použitie. Aj oni skôr niečo hľadajú, než aby videli veci jednoducho také, aké sú. Namiesto vnímania toho, na čo sa ukazuje, sa pozornosť zameriava na slová.

„Je to ako prst namierený na mesiac.
Nehľaď na prst, lebo premeškáš všetku tú nebeskú nádheru.“

Bruce Lee, vo filme Enter the Dragon (Drak prichádza)

Uvažuješ, prečo som citoval Brucea Leeho a nie Budhu?
Hľadíš na prst?

Odpovede na závažné životné otázky sa dostavia samy od seba, keď veci uvidíš také, aké v skutočnosti sú – ako povrchové odrazy všadeprítomného všemocného zdroja.

Aký to má zmysel? Kto to chce vedieť?
Odpovedz na druhú otázku a nad prvou sa len pousmeješ.

Ak vidíš to, na čo sa ukazuje, nenechaj myseľ odbiehať iným smerom. Učitelia a texty na to ukazujú tisícky rokov. Ak teraz vidíš tú nepopierateľnú prítomnosť/vedomie, na ktoré ukazujú, nenechaj si mysľou nahovoriť, že „toto nemôže byť ono“ – len preto, že to vyzerá tak obyčajne. Je to ono. Také jednoduché. A teraz prestaň pozerať na prst – uzri, že prítomnosť/vedomie je naozaj vždy zapnuté. Je naozaj nemenné a nehybné, nikdy neprichádza a neodchádza tak ako všetky prejavy. Nemôžeš poprieť opravdivosť toho, čo si. Nechaj tým myseľ presiaknuť a ako sa to bude diať, začne sa jej odhaľovať samotné Ja. A tu prichádza pravý guru – nie ako zosobnená bytosť, ale ako pravá nekonečná prirodzenosť toho, čo si. Dielo je dokonané,

konateľ viac nie je potrebný; aj tak bol len zdaním. Ty si to, čo dovoľuje (miluje), aby VŠETKO bolo. Ak si uzrel vedomie, na ktoré sa ukazuje – nech ono vyjaví, na čo slová nestačia.

Keď sa hľadanie začína, je tu „ja som toto a ja som tamto“.

Potom je tu len „Ja Som“.

Potom ani to nie.

Všetko je odložené alebo rozložené.

Ilúzia sa rozpadáva.

Čo zostáva, je mimo slov.

To Jedno.

Knihy sú odhodené, ako blednú popri tom, čo je.

Slová sú len ukazovatele.

„Zostaň s tým, čo s láskou všetkému dovoľuje zjavovať sa v pokoji, ktorý nemožno narušiť. Dovoľ, aby ti ukázalo hĺbku svojej ničoty a plnosť svojej prázdnoty.“

Aký vyšší zmysel by mohol život mať, než žiť ako to, čo naozaj si?

Môže vyvstať otázka – prečo som tu? Toto je jednoznačne otázka mysle, pretože tá sa zo svojej podstaty snaží udalosti reťaziť a nachádzať v dianí príčinné súvislosti. Si tu preto, lebo sa tvoji rodičia stretli

a počali ťa? Bol by si tu, keby sa ich rodičia nestretli? Možno pred tisíc rokmi istý muž zablúdil a spýtal sa na cestu ženy, ktorá sa potom stala tvojou tridsiatou prastarou mamou. Keby nebol zablúdil – bol by si tu? Keby sa život nesformoval v prapolievke – bol by si tu? Keby sa bezpočet udalostí od čias prapolievky neodohral presne tak, ako sa odohral – bol by si tu? Aby sa prihodila ktorákoľvek zdanlivo jedna vec, spolupracuje celé stvorenie. Ako pri motýľom efekte – dokáže motýľ mávnutím krídel spôsobiť prílivovú vlnu na opačnej strane zemegule? Život je jedna rieka a nemá žiadne ramená. Je to jeden prúd, jeden prejav – jeden sen.

Keď hľadáme príčinu alebo dôvod, prečo veci sú, ako sú, vidíme, že niet samostatnej príčiny – čomu by myseľ rada verila. Je len jediná príčina a všetko je vďaka nej. Aj ty si vďaka tejto jednej príčine. Ty ako prejav nedokážeš byť iný, než si, pretože osoba nemá žiadnu nezávislosť. Spomínaš si na rieku života? Prejavené je jedna nerozdelená rieka – jeden prejav energie javiaci sa ako mnoho. To, čo si, preto nemá nezávislú povahu. Každá zdanlivo oddelená vec sa pohybuje spolu s celistvým prúdom života a plne na ňom závisí. Ako najvyššiemu subjektu je osobe, za ktorú sa pokladáš, dopriate byť bez podmienok alebo posudzovania. Najvyšší subjekt prijíma prejav taký, aký je, pretože ten iný byť nemôže. Spolu s tým, ako sa rozvíja toto poznanie, vyjasňuje sa aj chápanie tvojej pravej podstaty. Konflikty sú v mysli – ty ako najvyšší subjekt miluješ byť.

13

Prečo?

Ak tu nie je žiadny zmysel, ako a prečo toto všetko vzniklo?

Stvorenie, vesmír – *je,* lebo v Jednom vyvstal pocit *bytia.* Ty si presne z toho istého dôvodu. V tejto knihe sme hovorili o bytí – o bytí tým, čo si. Prichádza chvíľa, keď aj tento ukazovateľ, tento koncept, možno odložiť.

Uváž túto paralelu – v spánku, ešte pred snom, je tu prázdnota či ničota – číre nič. Zrazu sa objavuje sen. Vyvstáva samovoľne a v skutočnosti sa nič nedeje. Takto je to aj s Jedným. Na počiatku bolo

Jedno, v pokoji samo so sebou. V Jednom vyvstal pocit *bytia* a práve tak samovoľne, ako vyvstáva nočný sen, objavuje sa stvorenie.

Jedno pozná priestor, čas a stvorenie ako neskutočné, v porovnaní s tou jednou skutočnosťou, ktorou je ono samo. Ako zdroj, Jedno pozná samo seba ako výhradnú skutočnosť a zároveň miluje prejav bytia. Jedno miluje byť a vie, že v skutočnosti sa nič naozaj nedeje.

Ak to prirovnanie rozvinieme, stvorenie je snom Jedného a tento sen nie je od Jedného oddelený, práve tak ako nočný sen nie je oddelený od organizmu, ktorému sa sníva. Stvorenie by mohlo kedykoľvek skončiť, a to Jedno, tá jediná skutočnosť, by pretrvalo – nič by nechýbalo.

Pretože – tak ako v nočnom sne – nikto sa nerodí a nikto neumiera, utrpenie, ktoré sa vnútri stvorenia odohráva, nie je skutočné. Žiadne udalosti stvorenia nie sú skutočné. Ako sme už spomínali, sú to len prejavy vnútri Jedného. Ako povedal Nisargadatta Maharaj:

„Človek, ktorý sa pohybuje so Zemou, nevyhnutne zažíva dni a noci. Ten, kto zostáva so Slnkom, nepozná tmu. Môj svet nie je váš. Ako to vidím ja, vy všetci hráte na javisku. Na vašich príchodoch a odchodoch nie je nič skutočné. A vaše problémy sú práve tak neskutočné!“

Nisargadatta Maharaj hovoril z perspektívy Jedného, nie z pozície mysle. Ak si na moment predstavíš svoj nočný sen a uvedomíš si, že je to len spontánny výtvor mysle, nemohol by si o postavách vo svojom sne povedať to isté, čo o prejave sveta a postavách v ňom povedal Nisargadatta Maharaj?

Celé stvorenie je prejav vnútri Jedného. Tento prejav sa Jedného nijako nedotýka. Jedno miluje byť, a preto ten prejav je. Žiadny iný zmysel tu nie je. Prejav existuje v pokoji Jedného a nijako tento pokoj nenarúša. Ty ako osoba si len ilúzia alebo snový prejav.
Ty – Pravé Ja, To prítomné-vedomé, čo je bytie – si ako kvapka v oceáne. Ochutnaj túto kvapku a poznáš chuť celého oceánu. Spoznaj Ja a poznáš Jedno, pretože od Toho nie je nič iné ani oddelené.

Pocit prítomnosti, pocit bytia vyvstal v tom, čo si, a tak nasleduje prejav osoby.

Pokoj, ten Zdroj, je tvoj pokoj. Láska, ten Zdroj, je tvoja láska. Bezčasovosť, bezpriestorovosť, prítomnosť, to Jedno – si ty. Myseľ o tom nevie nič povedať. Nič nepotrebuješ urobiť, aby si dosiahol to, čo už si, nič netreba získať, aby si tým bol viac, a nič netreba zdokonaliť. Pre oceán a kvapku nič iné nie je. Kvapka a oceán nie sú od seba oddelené – nanajvýš v mysli.

Znova uváž slová z 12. kapitoly: „Zostaň s tým, čo s láskou všetkému dovoľuje zjavovať sa v pokoji, ktorý nemožno narušiť. Dovoľ, aby ti ukázalo hĺbku svojej ničoty a plnosť svojej prázdnoty.“

Jediné, čo bráni uvidieť to, na čo sa tu ukazuje, sú mylné predstavy o tom, kto si. Skúmaním sa tieto mylné predstavy ľahko rozplynú a zostáva len skutočnosť Jedného, tak ako to vždy bolo. Nič nové nepribúda – čo hľadáš, už si.

14

Pôvod „Ja som“

V predošlej kapitole sme hovorili o zrode stvorenia. No ešte pred stvorením – keď v Jednom vyvstal pocit bytia, spolu s tým vyvstal pocit „Ja som“. Preto je tvoje vlastné bytie taký jasný ukazovateľ na tvoju najvyššiu pravú podstatu. Pocit bytia je zdrojom myšlienky „Ja som“. Bytie vnímané mysľou je samotné bytie Jedného. Niekedy sa poukazuje slovami, že je iba Jedno, a ani to nie. Tým sa poukazuje na to Jedno, čo predchádza pocitu bytia. Pocit bytia je prapôvodná príčina všetkého prejavu. Jedno, Zdroj alebo Boh tak nesmierne presahuje všetko, čo myseľ dokáže poňať alebo vnímať, že dokonca

aj prítomnosť bytia je pre Jedno len niečím povrchovým a čírym potešením.

Myseľ je však z pocitu bytia bezradná, lebo ho nedokáže uchopiť. A tak ho buď ignoruje, alebo ho v rámci svojich možností proste prehliada a ustáli sa na myšlienke „Ja som“. Myšlienka „Ja som“ je však len odleskom toho, ako Jedno zažíva samo seba. Myseľ, ako sme videli, je časťou stvorenia, ktoré vyvstalo z Jedného. Je duálna – vníma bytie a vidí prejav stvorenia. A v tom spočíva ilúzia oddelenosti.

Na prelomenie kúzla oddelenosti stačí rozpoznať, že koncept „ja“ – idea „Ja som“ – je prostá myšlienka ukazujúca späť na bytie, a uvidieť, že bez bytia by nič nebolo. Vidieť, že ty si – aj bez pocitu bytia. V tejto prítomnosti nič iné nie je potrebné, vyžadované, chcené a nič iné sa nedeje.

V tej prítomnosti, v bytí, čo si, spočíva najvyšší pokoj – to si ty.

15

Koniec utrpenia

Jedno
Pocit bytia
Ja som
Stvorenie
Ego — Myseľ — Oddelenosť
Utrpenie

Niektoré cesty to rozoberajú na viacero úrovní myslenia a vytvárajú veľmi zložité štruktúry, najmä pokiaľ ide o samotnú myseľ. My tu však zostaneme v jednoduchosti, pretože podstatné je uvidieť

to sám, nie študovať nejaký systém. Jedno je jediná skutočnosť, avšak *prepožičiava* svoju skutočnosť všetkým prejavom. V Jednom vyvstáva pocit bytia a dáva zrod „Ja som“. Idea „Ja som“ dáva zrod stvoreniu. Stvorenie dáva zrod egu, prejavu individuality a pocitu oddelenosti, a z toho sa rodí utrpenie.

Všetko ľudské utrpenie je dôsledkom omylu v identite – hlboko zakorenenej viery v konceptuálne oddelené ja. Predpoklad, že je tu nejaké „ja“ – osobný stred existujúci ako samostatná entita – sa javí ako nepreskúmaná domnienka. Pri bližšom skúmaní sa ukazuje, že toto „ja“ je len fikcia. Priamym nahliadnutím do našej skutočnej skúsenosti sa odhaľuje iluzórna povaha tejto osoby, ktorú voláme „ja“. Vtedy prichádza uvedomenie, že toto zdanlivé „ja“ nie je nič hmatateľnejšie než predstava objavujúca sa v otvorenom priestore čistej Prítomnosti/Vedomia.

Jednoducho povedané – „utrpenie“ je iba v mysli, nikde inde neexistuje. Jeho zjavnou príčinou je ego alebo idea „ja“ a to sprevádza pocit oddelenosti. Keď myseľ dostane úlohu odpovedať na otázku „Kto som?“, nenájde nikoho. V tej chvíli sa to sebastredné utrpenie začína vytrácať. Čo zostáva, je...

Jedno
Pocit bytia
Ja som
Stvorenie

Keď je stvorenie uvidené ako pominuteľné, ako nerozdelená rieka života – keď sa vnímanie tvojho vlastného bytia stane skutočnejším než neustále sa meniace javy, zostáva len…

Jedno
Pocit bytia
Ja som

Spomeň si – „Ja som“ vzišlo z pocitu bytia. No ty si aj bez myšlienky „Ja som“. Pocit bytia nie je potrebný, aby Jedno bolo, takže ho možno pokojne odložiť a potom je už len…

Jedno

Jedno je jediná skutočnosť a ty – pretože si – si **To**.

Si **To** – čo s láskou dovoľuje všetkému byť.

Si bezpriestorovosť, bezčasovosť, skutočnosť.

Tým, ktorí s jasnosťou poukázali na to samozrejmé.

Ďakujem.
Čo dodať?

John Wheeler
www.johnwheelernonduality.wordpress.com

Sailor Bob Adamson
www.sailorbobadamson.com